

MAGYAR KURIR

Bétsből, Redden, Julius' 21-dikén 1818.

Északi Amerika.

Azok a' részint kivándorlott részint számkivettett Frantziák, kik a' Trinity vize mellett Galvestonnál letelepedni 's ott egy plántatartományt organizálni iparkodnak, már, egy erősségnek, várnak, építéséhez is hozza fogtak: de, így szoll a' tudósító, egy ily plántatartományt bajosan fog az Egygyesült Státusok' Országlószéke a' maga határaihoz ily közel megszervedni.

Az Egygyesült Státusok' seregei folytatják a' Floridákban a' foglalást vagy hódoltatást. Az újabb tudósításokban néhány erősségek neveztetnek-meg, melyekbe őrző csoportokat szállítottak-be: — „Az ő vezérjek Generális Jackson, így szoll a' tudósító, egy reguláris Regimentel 's a' Tennesseei önkéntvállalkozottakkal az Apalachicola vizén általmenvén, Pensacolának vette útját, kétségkívül hogy ezt is elfoglalja 's elegendő őrző sereget tegyen belé, a' határszéléknek oltalmazására. Ugyan ő Gasdenbe 350, St. Márkba 200, Scottba 250 embereket hagyott őrizeten. Az ezen erősségekben hátra hagyott csoportok' vezérének Generális Gainesnek elejébe oly rendelést adott Gen. Jackson, hogy a' Seminoles nevű Indus népet tartsa zabolán. Egy része ezen Indus népnek elfutván, a' Maganie tava mellé vontamagát, melyre nézve az Egygyesült Státusok' Országlószéke fegyveres hajókat rendelt Floridának déli tsutsához, oly parantsolattal, hogy ott le 's fel jár-

ván, olálkodjék, 's ha látja, hogy az Anglusok a' Bahama-szigetekről a' nevezett Indusoknak segítségére találnának menni, őket fogják-el.

Átaljában szollván az Egygyesült Státusok' és Anglia' Országlószékeik között kedvetlenül látszanak a' politikai környülállások. Baker úr, az Angliai Közönséges Konzúl azon a' ponton állott, mint mondják egészségének gyengülése miatt, hogy Washingtonból eltávozzék: de a' hol úgy vélekedtek, hogy az ő onnét való eltávozásának sokkal egyéb, tudniillik valamely politikai betegség volna az indító oka. — (A' nevezett Konzúl úr az egygyik Bétsi Német újságszerént már megérkezett Liverpoolba: 's útozása tsak 18napot tartott).

Egy Amériikai újságban így irtak Május' 26-dikán a' Floridában folyó dolgokról: —

„Nékünk alkalmatosságunk vala néhány tiszt urakkal beszélni, a' kik tsak mostanság jöttek-el a' mi Floridai seregeinktől. Ezekről értjük, hogy két Anglus Emissáriusok, Arbuthnoth és Ambruster, a' kik St. Márknál és Summernél seregeink által elfogattattak, mint lázzasztók, egy hadi ítélőszék elejébe álltattak légyen, melynek Gen. Gaines volt az előlülője, 's a' melly őket bünyösöknek lenni találván, halálra ítélte, 's meg is ölette. A' bün, mellyért megölettettek, abban állott, hogy az Indusokat ellenünk hadakozásra ingerlették. Egyiknek büntetése a' másikétol abbakü-

lőmbözött, hogy Arbuthnotot felakasztották, Ambrustert pedig meglőtték.

„Arbuthnot, mint Kapitány, az Anglusoknál szolgált; 40 esztendő, szemebetűnő tekintetű, 's a' halálon is trutzoló bátor hadi ember volt. Mikor a' Hóhér a' kötelet a' nyakára fojtotta, felkiáltott: hogy véle kevesebbé gorombán is bánhatnának, mert ő Gentleman (homonobilis), 's érette még boszszút fognak állani. Azt is kikérte, hogy a' vagyonait legkissebb fogyatkozás nélkül adják által a' fíjának. — Ambruster sokkal ifjabb volt; alig töltött 25 esztendőt; eleinten ő is bátran 's álhatatosan viselte magát, hanem a' halál' közelgetésével úgy elvesztette minden bátorságát, hogy inkább aszszonyhoz mint férjfiuhoz illő módon halt-meg.

„A' bűn, mint mondják, mind ketőre tagadhatatlanul reá bizonyosodott. Leveleiket, mellyekben az ellenséget se-regeinknek mozdulásairól tudósították, 's őket, hogy miképpen viseljék magokat, oktatták, a' miéink elfogdoszták; 's egyéb dokumentumokra is találtak, mellyekből nyilvánosságosan kilátszott, hogy a' Ney-Providencei (Anglus) Kormányzóval, valamint szintén az Indusokkal 's a' Floridai pártos Szaretsenekkel is, leveleztek. De e' még nem volt elég. Mitsoda boszszúsággal eshetik az akármelly Amerikai embernek értésére, hogy keves-sel ezen két Anglusoknak megölettetése előtt, egy Francis nevű Profétát akasztottak-fel, a' kinél Anglus szolgálatban lévő Brigadéros Generálisi Pátenst kaptak, mellyet néki kétségkívül Angliában, azon oda tett útozásakor adtak, a' melyből nem régen érkezett vala vissza. Azokból a' vizsgálódásokból, mellyekre ezen történetek alkalmatosságot adtak, 's a' mellyek most folytattatnak, kétségkí-vül azon legfeketébb árulásnak egész átkozott systemája, a' melly mi ellenünk 's a' mi országunk ellen szünet nélkül

mozgásban van, világosságra fog jőni. Anglia gyaníthatóképpen nagyon hajlandó fog lenni, arra, hogy ezen dolog igen erőssen ne vitatódjék, ne vizsgáltsék, 's lehető halgatással elmellőztes-sék. “

Ezen tudósítást Londonban a' Ministeri Kurir is szórolszóra kihirdette Jun. 30-dikán, a' nélkül, hogy ekkor valami megjegyzést adott volna hozzá. — Jul. első napján pedig ekképpen szoll a' dologhoz: — „Ha ezen emberekre valósággal reájok bizonyosodott az a' bűn, mellyel vádol-tatnak, ezen esetben valóságosan hatalmat ad a' nemzetek' törvénye az Améri-kaiaknak, arra, hogy őket a' mondott módon megbüntessék. Hanem az, a' mi ezen tudósításban erőssítettik, hogy ezen emberek Anglus Emissariusok lettek volna, nekünk nevetségesebb dolog-nak látszik lenni, hogy sem megczáfolá-sa végett, fontosabb vizsgálódásokra kibo-tsátkozni, méltónak tartanók. “ — Ugyan ekkor még egy más Amerikai tudósítást is közöl a' Kurir, melynek ez a' fogla-latja: — „Midőn, így szoll a' Kurir' Amerikai tudósítója, a' Spanyol Ország-lószék egygyet a' mi hazafitársaink köz-zül fogságra tétetett vala, egész nemze-tünk háborgani kezdett: mostanában két Anglus megölettetik, 's még se' látszik, hogy tsak egygyikünk is nyughatatlan-kodna az ebből következő dolgokra nézve; 's mi ennek az oka? Az, hogy most mi tselekedtünk igazságtalanságot, akkor pedig rajtunk történt igazságtalan-ság. “ — Ezen tudósításból azt hozza-ki a' Kurir, hogy az Amériakaiak nyughatat-lankodni kezdenek a' két, úgynevezett, Anglus Emissariusok' kemény megbün-tetésiért. — Az Anglus Konzúlnak Was-hingtonbol hirtelen történt eltávozásá-rol, ekképpen szoll a' Kurir' Amerikai levelezője: — „Baker úrnak az Anglus Konzúlnak Washingtonbol lett elútozá-sát az Anglus Kabinét' bizonyos dolgokrol

való utasításainak elkésése okozhatta. Az, a' mit a' Spanyol Ágensok ezen városban elkövetnek, és az a' könnyűség, mellyel itt bizonyos személlyeket megvesztegetni lehet, nem engedik, hogy azokra irás által kibotsátkozni lehessen. Baker úr, ki jól tudja, hogy miképpen folynak itt a' dolgok, 's jól esmeri az embereket: majd elő fog ő, ott a' hol kell, mindent adni, szóval."

A' Times nevű újságlevelek, így ítélnék a' két Emissariusoknak történetéről: — „Hogy ezen emberek Anglusok voltak, nem lehetetlenség; minden országban származnak szerentse' vitézei 's kétségbe - eső (desperatus) emberek. Ha ezek a' magok' veszedelmére oly Hatalmasságok ellen, kik véllünk barátságban élnek, hadat folytatni akarnak, így őket egészszen által adja a' haza a' katonai 's hadi törvényeknek. Azt mindazonáltal mi tsakugyan tagadjuk, hogy ezen személlyek Anglus Emissariusok lettek volna, 's egyszersmind a' Francis Proféta' Generálisságáról szolló Anglus Pateast illető mesét is, gyáva hazugságnak lenni nyilatkoztatjuk. Mi indíthatná Angliát arra, hogy az Indusokat oly hadakozásra ingerelje, mely által nékiek elkerülhetetlenül el kell nyomtatniok? 's mi szüksége is volna Angliának arra, hogy ezt tselekedje, mikor az Indusok külömben is eléggé felingereltetve vagynak az Amérikaik ellen az által, hogy ezek az ő vidékeiket elvették? Angliának politikája azt kívánja, hogy ezen Indus nemzetek megkiméltessenek 's megtartattassanak; az Amérikaiké pedig, hogy őket hadakozásra ingereljek, azért, hogy őket egészszen semmivé teshessék. Ezen megjegyzésekből kiki megítélheti, hogy mit kelljen tartani a' megöletett Emissariusokról."

Frantzia Ország.

A' Londoni Times újságlevelek'

írója ilyen nyilatkozatát intézett egygyik újabb darabjában Chateaubriand Frantzia Pairhez: — „A' Párisi újságok 's egygyik ott lévő magános levelezőnk, arról tudósítának bennünket, hogy Chateaubriand úr, minket meg akar perelni, azért, hogy két levelet kihirdettünk, mellyekben az erőssittődött, hogy ő legyen azon kérelemnek egygyik írója, mellyet bizonyos Ultra - Royálisták a' Szövetséges Hatalmasságokhoz készítettek 's intéztek, azért, hogy ezeket arra indítsák, hogy seregeiket Frantzia Ország' szélső departamentjeiből ne' vigyék-ki. A' Chateaubriand úr' Charaktere (méltóságos hivatala) eránt egész tisztelettel viseltetvén, szükségesnek tartjuk néki megmondani, hogy az az út, mellyen ellenünk megindulni akar, a' tárgytól nagyon eltávozó lenne, az itt következő okokra nézve. Mert először: Ha azért akar ellenünk pert indítani, a' mit nem gondolunk felőlle, hogy nekünk valami kárt tehessen, így célját éppen el nem érheti; mert mi ezen leveleknek kihirdetésékor oly megjegyzéseket tettünk azok mellé, mellyek azt bizonyítják, hogy mi azon leveleket nem rossz célzással adtuk-ki. Mi azt mondtuk ezen megjegyzéseinkben, hogy nem tsudálkozunk azon, 's nem is gyalázhatunk azért senkit, hogy a' Chateaubriand úr állapotjában lévő emberek, a' kik tudniillik a' magok ellenségeiktől már ily sok üldöztest szenvedtek, mostanában, ha a' külső seregek az Országból kivitettetének, nagyon félelmeskednek, 's a' magok jövődő bátorságokról rendkívül való eszközkhöz való nyulás által gondoskodnak. Hisze' ez a' megjegyzés elegendő bizonyossága annak, hogy mi nem ellenséges hanem sokkal inkább igaz jó indulattal viseltettünk Chateaubriand úr eránt. Ellenben másodsor, ha oda céloz Chateaubriand úr, hogy az ellenünk folytatandó per által közönségessé tegye,

hogy ő tagadja azt, hogy a' Szövetséges Hatalmasságokhoz készítettett kérelemben részt vett volna: így nem kell egyéb, hanem hogy effelől tegyen bizonyossá hennünket levele által, mert mi, az ő szavára, azt is, hogy ő nem vett részt ezen kérelemben, éppen úgy közönségesse fogjuk tenni, mint az említett leveleket kihirdettük. 'S mit is nyerhetne egyebet ennél, ha megnyerné is a' perit? Ugy tselekedjék, mint néki tettük. "

* * *

A' Király néhány napoktól fogva a' St. Clou di nyári kastélyba ment, a' hol nem rég nagy udvarlás lévén, Davoust és Suchet Marschallok is ott voltak az Udvarlók között.

Azon Frantziák között, kik a' Király' második visszatérése után az országból számkivettettek, még eddig Generalis Dejean az egy és első, kiről már mindenek közönségesen tudják, hogy engedelmet nyert az országba való visszatérésre. Párisban lakik familiájával egygyütt.

A n g l i a.

Minister Canning szenrentsésen végre hajtotta Liverpoolban, hogy képviselőnek választassék. Gyakran intézett a' választás' ideje alatt beszédeket a' néphez. Egy versben így nyilatkoztatta ki magát azokra nézve, kik azt akarják véghez vinni, hogy minden Ánglus férjfinak, a' ki 21 esztendőért, jussa legyen a' választásra: — „Ezen Reformatóraink, úgy mond, azt erőssítik, hogy ők sem a' Királyi hatalmat sem a' Pairek' kamaráját megbuktatni nem akarják; sőt úgy tettetik gyakran, mintha a' Korona és Aristoratzia eránt bizonyos tiszteletet mutatnának; tsak az alsó házat oltsárolják, mert ezt akarnák nagyon hatalmasá 's rettentővé tenni, 's a' mondott választási mód által akarják elérni célzassokat, azt tudniillik, hogy ezen ház-

nak oly nagy demokratikai erőt szerezzenek, hogy az Országlás' más két ágai a' Korona és a' felső ház, emez ellen semmit se tehessenek. Ha ők azt véghez vihetnék, hogy szigetektől álló országunknak minden férjfinai választói jussal birjanak, 's minden esztendőben új választás essék: nem lenne a' mi hazánk többé Monarkhia, hanem Demokratikai Respublika, melyben mint czifraság, egy gyenge Pair-kamara, 's tsupa kedvezésből 's ékességnek okáért, egy korona, fognának fennállani. A' Ministerium pedig, melyben én is ott vagyok, szerentsésnek tartja magát, hogy a' Pitt' systemáját követheti, 's nem kíván Anglia' boldogságára egyebet, állandó békességnél. "

* * *

Melly nagyon fontos dolognak tartásák az Ánglusok a' képviselői választás' munkáját, tsak ez egy megjegyzesekből is meg lehet itélni, hogy Canterburyban, Lusington nevű Kandidátusnak pártfogóji, hogy annál több vótumot szerezhessenek neki, 's az ő vetelkedő társa' pártfogójin annál bizonyosabban győzedelmeskedhessenek, kieszközlötték, hogy a' Frantziaországban lévő Ánglus ármádától, azok a' Canterburybol való katonák, a' kik választói jussal birnak, akkorra hazájokba visszaútozzanak. Úti költséget is adtak nekik.

A' Westminsteri választás, melyről ily sokat olvastunk, Julius' 4-dikén délutánni 3 órakor elvégződött. A' vótumok' laistroma a' végső felszámlálás-kor így állott: Sir Romilly Samuel 5359 — Sir Bourdett Francis 5238 — Sir Maxwell Murray 4808 — Hunt 84 vótumokkal, voltak beirattatva. — E' szerént tehát a' két első levének Westminsteri képviselők a' Parlamentum' alsó házában.

Hogy Bourdettnek ez a' győzedelem, egy olly Kandidátus ellen, mint Maxwell, kinek választatásán a' Ministeri rész illy nagyon dolgozott, sok költségébe kerülhetett, könnyű elhinni. — Némellyek szerint tsak az olyan költségei, mellyek nem tilalmasok, a' mellyeket mindenek' tudtával szabad választók' verbuálására fordítani, 50,000 font Sterlingekre teltek. Ilyen szabad verbuálási költségek közzé tartozik egyebek között, az, ha valakinek hátra lévő adózását megfizetik. Westminsterben sok szegény lakosok találatnak, a' kik adózásaikat meg nem fizethetvén, nem állhattak volna elő a' voksolásra, minthogy a' törvények' kívánsága szerint ha az ilyen voksolási jussal bíró, de elszegényedett polgár, voksolni akar, előmutatni köteleztetik az arról szolló megnyugtató irást, hogy az adót megfizette. Bourdett tehát azal az okossággal élt, hogy ezeknek hátralévő adójikat mind megfizette, 's háladatosságból ezek is mind reá voksoltak.

Szörnyű nagyon várta a' Londoni közönség ezen Westminsteri választásnak kimenetelét, kiválképpen azért, hogy a' Ministeri Kurir egész az utolsó napig biztatta a' Ministeri részen lévőket, hogy reménségekben meg ne lankadjanak, mert utoljára Maxwell fog győzedelmeskedni. Véghetetlen sok ember gyülekezett volt ki az utzákra; 's minden ablakok tele voltak nézőkkel, várván, hogy melyiknek vét hatot vagy vakot a' kotzka.

Ugy látszik, hogy Irlandiában még lármásabban folytak a' választások, mint Angliában, sőt nem tsak lármásan, hanem vérontással is. Egy Irlandus újságban ennyit emlitenek Drogheda-ból: — „Tegnaptól fogva már három embereink ölettettek-meg. Mintha vérferdőben volnánk, 's tsatázó mezőn állanánk, katonaság veszen körül minden felől.“

B é t s.

Azokra az idegenekre nézve, kik Amérikában a' Spanyol K. seregek által elfogattathatnak, ilyen megintő Hirdetés jöve ki a' Bétsi Udvari újság hivatali szakaszában: — „A' Cs. K. Udvari Cancellaria' Elölülősége, azt a' Nyilatkoztatást közlé a' Cs. Kir. Titkos Udvari Státus-Cancellaria' részéről, az Alsó Austriai Kormányozó Székkel, hogy a' Catholicus Királyi Felség (a' Spanyol Király) kifejezett módon megparantsolta, hogy minden idegenekkel, kik az Amérikai Spanyol birtokokban fegyveres kézzel 's az insurgens zászlók alatt elfogattatnak, mint azon tartományoknak, a' hol elfogattatnak, lakosaival éppen úgy kell bánni, 's azzal a' büntetéssel kell amazokat is megbüntetni, mint a' melly ezekre meghatározatva van. Ez a' Spanyol Kir. Udvar által tétetett rendelés tehát, ezennel mindeneknek közönségesen tudokra adatik. Költ Bétsben, Jul. 7-dikén, 1818-ban.

Katalani, a' híres éneklőmester, a' multtsötörtökön a' Badeni theatromon adott Concertet, mellyet Császár 's Császárné ő Felségek is megtisztelni méltóztattak jelenléteikkel, a' Pármai Hertzegaszszony Mária Ludovika ő Cs. Hertzegaszszonyságával, 's Ferdinandus Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegségével 's az ott lévő más Fő Cs. Hertzegekkel egyetemben. Itt is nagy megeledeéssel fogadtatott ez a' híres éneklőmester. A' Concertet az ide való közönség' kedves énekén: Isten tartsd-meg Ferentz Császárt, végezte, 's ez által egész elragadtatásra indította a' közönséget, 's ezen kedves éneket még egyszer elől kezdvén, még nagyobb tapsolásra 's magasztaló kiáltozásra indította a' jelenlévőket.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Bavariai Constitutzióhoz tartozó Ediktumok' folytatása: —

A' folyó fél esztendei I-ső újsággal Julius' 5-dikán elküldött toldalékban a' 475-dik lapon félbemaradt Ediktum' folytatása: — 3)dik Rész. *Elegyes természetü tárgyakban.* 76. §; Elegyes természetü tárgyaknak azok nevezetnek, a' mellyek papiak ugyan, de a' vallást még se' voltaképpen illetik, 's a' mellett a' Státushoz 's a' lakosok' világi javaikhoz valamelly befolyással vannak. Ide tartoznak, a) A' külső istentisztelet, annak helyét, idejét, 's számát illető minden rendelkezések, b) Az istentisztelethez (Cultushoz) nem voltaképpen tartozó pompáknak, proccessióknak, mellestvaló ájtatoskodásoknak, czeremoniáknak, bútsuknak, és öszszetsatolódásoknak kevesítése vagy eltörlése, c) Papi társaságoknak vagy egyéb intézeteknek felállítatása, 's fogadástételeiknek meghatározása, d) A' Papi formáltatás, tartatás, 's büntetés' intézeteiknek Organikai meghatározása, e) A' megyéknek, esperességeknek, 's Parokhiáknak felosztása, f) Az egészséget illető politziának minden tárgyai, a' mennyiben ezek az Egyházi intézeteket is illetik. 77. §; Ezen tárgyak eránt semmi magános rendelkezést nem tehet az Egyházi Hatalom a' politikai tiszti kar részvétele nélkül. 78. §; A' Státus' világi hatalmát illeti az a' jus, hogy ezen tárgyakat il lehető rendelkezésekre 's csak különös figyelmet fordíttson, hanem, hogy tulajdon rendelkezései által meg is gátoljon mindent, a' mi a' köz jónak ártalmára szolgálhatna. 79. §; Az Egyházi rendkívülvaló pompatartásokra, kivált ha ezeknek munkás napokon kellene tartatniok, mindenkor Királyi különös engedelem kívántatik.

4)dik Szakasz. *A' különböző Vallású Társaságoknak egymáseránt való állapotjok.* — 1)Ső Rész. *Az Egyházaknak egymáseránt való közönséges Státusi kötelességeikről:* 80. §; A' Státusban fennálló Vallási társaságok egyenlő tisztelettel tartoznak egymáseránt viseltetni. Ennek megtagadásáért panaszolni lehet a' tiszttviselőknél; 's a' védelmet nem lehet megtagadni: de ellenben semmi magasegedelem nem szabad. 81. §; Mindenik Egyház telyes bátorságot kívánhat a' maga Vallási foglalatosságaira nézve a' más vallású Egyházak' tagjainak minden megbántó tselekedeteik ellen. 82. §; Egygyik Egyházi társaság sem köteleztetik, hogy a' másikknak külső istentiszteletében részesüljön. Egygyik Vallás' részesei se' tartoznak tehát a' másikknak különös innepnapjait megtartani, hanem a' magok keresményi foglalatosságaikat, kézi munkáikat, szabadon folytathatják, de a' másik rész isteni tiszteletének megzavarása 's azon tiszteletnek megsértése nélkül, mellyel egymáseránt a' 80-dik §-phus szerént viseltetni tartoznak. 83. §; A' Státus' világi hatalmát illeti, hogy a' mennyiben a' különböző vallások' részesei közöttvaló tsendességnek és rendnek fenntartatása kívánnya, az olyan külső foglalatosságokra nézve, mellyeknek az Egyházi dolgokhoz tsak történet szerént való befolyása van, rendszabásokat tegyen. 84. §; Az olyan közönségesen bevett vallás' sorsosi, a' kik valamelly helyen semmi közönségi egyesületet nem formálnak, oda foglalhatják magokat az Ország' határain belől találtató valamelyik közönséghez, melly vélek egy vallású. 85. §; Az is szabadságokban áll, hogy az ő lakhelyekben lévő más vallású Papanak vagy Predikátornak hivatalos szolgálathoz folyamodjanak, mellyet ők a'

magok tulajdon vallási princípiumaikkal megegyeztetetőknek lenni tartanak, 's a' melly szolgálatot a' nevezett Papi személyek a' magok princípiumaik szerint megtehetnek. 86. §; Ilyen esetekben azonban más vallású Papnak kell kapni a' meghatározott stólat, ki a' szolgálatot tette. 87. §; A' helybéli Parokhiához ily módon hozzácsatlódó de más vallású lakosoktól mindazáltal semmi olyant nem lehet kívánni, a' mi az ő lelkiesméretekkel vagy pedig a' Státus' minden lakosainak szabad házi ájtatosságával ellenkezne. 88. §; A' közönségesen felvételt Egyházi társaságok' tagjaiknak szabadságokban áll, hogy magoknak akár melly helységben Egyházi tulajdon közönséget formáljanak, csak hogy az Egyházi Szolgáknak célelmekre, az isteni szolgálatbéli költségre, és szükséges házaknak építtetésére, módjok legyen. 89. §; Hogy azoknak a' száma, kik olly vallásra tartoznak, melynek részesei csak házi ájtatosságot vagy magános istentiszteletet gyakorolhatnak, mennyire telhesen, a' nékiek adatott engedelem' oklemből íteltethetik - meg. Ők, azon helység' Egyházi szolgáinak hatalma által, a' hol laknak, a' nékiek adatott engedelem' értelmével 's céljával ellenkezőleg, se' nem kevesítettethetnek, se' egyébként meg nem károsíthatnak. Minthogy ők a' helység' Egyházával semmi öszszekötetésben nintsenek, tehát az, ő rajtok, semmi parokhiális just nem gyakorolhat: de ellenben ők se' részesülhetnek azon Egyháznak jusaiban 's tulajdonaiban. —

2)dik Rész. A' templomoknak egygyütt való használásáról: 90. §; Ha két különböző vallású közönségeknek van azon egy templomhoz része, mind ketőjüknek jusaikat a' fennálló törvények 's egygyezések szerint kell legfőblkép-pen megítélni. 91. §; Ha, nem fognak illy határozások fennállani, úgy lehet gondolni, hogy mind ketten egyenlő

jussal birnak. 92. §; Az ezen jusokkal való élés felett támadható perlekedéseknek, ha ezeket a' részesek egymás közt való megegyyezés által el nem igazíthatják, megítélése a' belső dolgokra ügyelő Ministérium elejébe tartozik, melly azt, a' környülállásokkal megegyyező módon a' Státus' tanáts elejébe bocsátja. 93. §; Ha pedig a' jőne kérdésbe, hogy valyon a' két vallású közönségek közzül egygyiknek vagy a' másiknak van-e jussa a' templomhoz, az ilyen perben a' rendszerént való birákat illeti az itélettétel. 94. §; Ha ki nem jő, hogy mind két Közönségnek jussa legyen a' templomhoz, fel lehet tenni, hogy az, a' melyik későbbre jutott az azzal való éléshez, csak mint megmásoltatódható kedveskedést, úgy kapta azt a' másiktól. 95. §; A' sok esztendőig tartó egygyütt használás sem ad ennekutánna csak magában elegendő és valóságos just a' templomhoz. 96. §; Hanem, ha ahoz, hogy a' két vallású Közönség a' templomot, több esztendők óta egygyütt használta, még az is oda járul, hogy az ahoz kívántató költséget mind ketten adták, már ez indító okul szolgálhat annak gondolására is, hogy a' templomnak használásához későbbre jutott Közönségnek is valóságos jusa van. 97. §; Valameddig valamelly közönség egy ily templomnak használásához csak kérelem által juthat, mind addig engedelmet kérni tartozik az Előljáróktól. 98. §; Mindenik Közönségnek, mellyek valamelly templomot közösen használnak, mindenkor szabad ezt közönséges megegyyezéssel félbe szakasztani, 's a' közös vagyont Kir. helybehagyással felosztván, magoknak különös istentiszteleti intézetet felállítani. 99. §; Megeshetik az ilyen megosztatódás a' Státus' hatalma által, politziai, vagy Státusgazdasági okokra nézve is, vagy pedig a' részesek' kívánságára. 100. §; Ha valamelly vallás' sorsosai semmi

tulajdon temetési helyet nem birnak, vagy pedig mikor megosztotak, effelől nem gondoskodtak, ezen esetben a' helység' temető helye, minden lakosok közös temetőjének tartattatik, 's az ehez kívántató költségben is minnyájok illendő mérséklés szerént részesülni köteleztettek. 101. §; Egy Papot se' lehet kényszeríteni arra, hogy valamelly nem az ő vallásán lévő meghalt embert, ennek Egyházi rendszabásai szerént temessen el. 102. §; Ha megkérettetik és semmi akadály által meg nem gátoltatik benne, hogy egy ily embernek temetésén megjelenjen, így néki a' szokott temetési fizetést meg kell adni. 103. §; A' templomok' harangjainak mindenik közönségesen felvétellett-vallású Közönség hasznát veheti a' maga temetési pompájiban, ha az illendő fizetést leteszi. A' Státusnak ezen közönséges és fundamentomos törvényei, meghatározzák a' különböző Egyházi Társaságoknak egymáseránt való vallási állapotjokat, a' Státus eránt való tartozásaikat, a' Régensnek elidegeníthetetlen Felségi jusait, 's azt a' lelkiesszereti szabadságot 's vallási foglalatosságok' gyakorlását, a' mellyek felől minden Bavariai alattvalók bisonyosokká tettettek. Az Egyházi dolgokat illető egyéb belső 's tovább kiterjedő határozások, a' Catholika Egyházra nézve a' Pápával, Junius' 5-dikén 1817-ben kötött Concor-datában, a' Protestans Egyházakra nézve pedig, az ezek eránt ugyan a' mai napon kiadatott Ediktumban foglaltatnak-be. Költ Monakhiumban, Május' 26-dikán, 1818-ban. — (A' többit más alkalmazással).

* * *

Azon helybehagyási Oklevélről, melly a' közelébb költ M. Kurir' 27-dik lapján találtatott, 's a' melly által Bavaria' új Constitúzióját a' Királyi Koronaörökös is jóvá hagyta, ily szives buzgóság' kiön-

tésével emlékezik a' Monakhiumban kijövő Nemzeti Ujság: — “

„A' mi Constitúziókhöz, melynek Toldalékjai már most mind kijöttek, oda járult már most a' Koronaörökös ő Királyi Hertzegségé' abban való megegyezésének örvendetes megjelenése is. A' közönséges levelek tsak nem régen is arról beszéllettek, hogy ő Kir. Hertzegségé Romából Görögországba fogná utozását venni, a' hova ő Kir. Hertzegségét, mint a' mesterségekkel bővölködő régiségnek esmerőjét 's tisztelőjét, heves vágyódás vonta, hogy a' régi Hellásnak omladékban fekvő gazdagságait szemével láthassa. De Kir. Attyának ezen szavai, hogy ő Felsége a' maga Bavariai hűséges népének Constitúziót adni, 's ezt az által még a' maga születésének emlékezete' napján (Május' 27-dikén) szerentséltetni kívánnya, még emez utozásnál is erősebben vonták a' nemes *Mittelsbacher* vissza a' magahonnya felé. Ő Királyi Hertzegségé örömmel feláldozá a' meghatározott utozást Attya' kívánságának 's a' jó Bavarusok' boldogittatásának; vissza siette Monakhiumba, hogy azon munkában részt vegyen, melly mindennek a' mi a' haza' egész és állandó boldogságát teszi, fundamentuma' megvetésében részt vegyen. A' Megegyezési Oklevél által, mellyet ő Kir. Hertzegségé kiadott, Bavaria, a' minden boldogságok alkotmánya' fundamentumának új megerössittödést, 's azon atyai országlás' módjáért, melynek ő a' külső inségek' legzavarosabb idejében is, szeretett Királya' kegyelméből örvendezett, egy újabb kezességet, kapott.

Magyar Ország.

Ő Cs. Kir. Felsége méltóztatott a' *Bagoss* és *Nagy Károly* között lévő posta-utat, Julius' 1-ső napjától fogva a' státióról $1\frac{1}{2}$ -re határozni.

A' Budai újság említi méltó sajnálkodással, hogy e' hónap' 13-dikán egy aszszonyember a' hátán nagy motyó söt vivén a' hidon által, a' híd' kollátjához támaszkodott nyugódni, a' motyó azonnal, melly a' nyakába volt kötve, őtet hátrafelé a' vízbe rántotta 's oda fullasztotta.

H í r d e t é s

az Erdélyi Kir. Thesaurariatustól.

Ő Cs. Kir. Apostoli Felsége méltóztatott kegyelmesen meghatározni, hogy az Erdélyi N. Fejedelemségben az alább megnevezendő Kamarális és Fiscalis jószágok kiadódjanak (conferaltassanak) úgy mint:

Alsó Fejér Vármegyében: A. Krakko, Tibor, Királypataka, Magyar 's Boros Botsárdban lévő Fiscalis részek; és a' Szent Benedeki, 's Magyar Igeni Fiscalis Részjóságok.

Belső Szolnok Vármegyében: Somkut nevű Kamarális Hellység, és Böerfalva, Hollomező, Alsó Szölts, Tökés, 's Disznopatak nevezetű Részjóságok.

Boboka Vármegyében: A' Kötkei, és Mikolai Részjóságok.

Fogaras Földin: az Alsó Kománni Fiscalis Részjóság.

Thorda Vármegyében: az Oláh Bölkényi Fiscalis Részjóság.

Küküllő Vármegyében: az egész Potstelki Kamarális Hellység, a' Martontelki Részjósággal együtt.

Kolos Vármegyében: A' Kötelen-di, Felső - Zsuki, Nemes, vagy Oláh Zsuki, 's Felső Szováthi Fiscalis Részjóságok.

Hunyad Vármegyében: A' N. Rápolti, Illyei, Szatsali, Rea-Csopei, 's Szentpéterfalvi, Fiscalis Részjóságok.

Kraszna Vármegyében: a' Borzásai Fiscalis Részjóság.

Udvarhely Székben: A' Parajdi Fiscalis apró Fundusok.

A' kérők, 's kedvellők kérésseket N. Szebenben az Erdélyi K. Thesaurariatustól beadhatják.

A' kiadásra vagy collatoria megnevezett Helységek, vagy Részjóságok álló részeit külön külön, úgy a' Conditiokat is, mellyek mellett adódnak, meglehet látni N. Szebenben, a' Kir. Thesaurariatustól, a' szerént a' mint a' munkába lévő Conscriptio, és aestimatio részenként elkészülnek, 's beadódnak.

T u d o m á n y o s D o l g o k .

Bétsben az ifiabb Doll Antal Könyvárosnál, in der Bischofsgasse, dem grossen Federhof gegenüber, 's Magyarországon is minden könyvárosoknál, található ezen egészen új munkát:

U n g e r i s c h e s S t a a t s r e c h t

Szerzette *Gustermann Wilhelm Antal*, Cs. K. könyvczensor, 's a' Cs. K. Thérésianumban Törvényeket tanító Professor.

Első Kötet; nagy 8-tzad rétbén; kötetlen 5 for. befértzelve 5 for. 15 kr.

A' boldogult II-dik Leopold Cs. és K. Király a' Bétsi újság által (Dec. 8-dikán 1790-ben) hirül adatta, hogy Bétsben kathedra fogna az Austriai Monarchia Státustörvényének taníttatására felállíttatni, melyre nézve azok, kik azért *concurrálni* akarnak, kézírásaikat nyujtsák be. A' Szerző a' Státus' Törvény' I-ső Részét 1793-ban nyomtatásban kiadván, azon kérése mellé, hogy ezen tanítói széket adják neki, a' II-dik Rész is odattette, melly a' Magyar Státustörvényt foglalja magában. A' Bétsi Universitas' helybehagyását mind két, a' második Rész pedig a' külső tudós újságok' helybehagyását is megnyerte. Minthogy pedig azolta a' politikai történetek a' dolgok' állapotját megváltoztatták 's a' Szer.

zö más törvénytani székét kapott, ő ar-
ra határozta magát, hogy csak a' Magyar
Státustörvényt dolgozza újabban ki, 's
azt a' tudós világnak, megítélés végett,
előjébe terjeszse.

Már II-dik József Császár kiszabta
vala azt a' módot, melyhez magát an-
nak, ki a' Magyar Státustörvény tanítá-
sára könyvet ír, mihez tartani kelljen
magát. A' Szerző, ezen előttünk lévő,
nem éppen katedrai tanítói célra irt
munkáját, ezen Felséges Utasítás lelké-
vel megegyezőleg, a' következő *Systema*
szerént készítette. A' Magyar Státus-
törvény Ideáját, kútfejeit, a' segéd-tu-
dományokat, 's annak culturáját magá-
ban foglaló bevezető beszédnek előreb-
tátása után (§§. 1—19), hét Szakaszok-
ban adja a' Szerző, ezen Tudományt elő,
úgy mint; az I - ben a' Magyar Státus'
vidékeit, a' II-dikben a' Státus' lakosait,
III - dikben a' Királyt 's annak attribú-
mait, IV-dikben a' Felség' jusait 's azok-
nak gyakorlását, V - dikben az abból fo-
lyó Országlási alkotmányt, *Constitúzió*
ót, VI-dikben a' Státus' organizáltatá-
sát, 's a' VII-dikben végre, Magyarországnak
külső Státustörvényét.

Minthogy a' Szerző a' maga nyom-
tatásbau kiadott munkáji által: *Versuch*
eines Oesterreichischen Staatsrechts,
Privatrechts-Praxis, *Oesterreichisches*
Kirchenrecht, a' *Filangieri della le-*
gislatione Scienciájának fordítása,
Preussens Geschichte, kiváltképpen pe-
dig, *Abbildung der Verfassung des Kö-*
nigreichs Ungarn, a' tudós közönség'
helybehagyását megnyerte, remélhet-
ni, hogy az előítélettől szabad Olvasók
ezen munkáját is kedvesen fogják fo-
gadni.

* * *

Továbbá találatnak ugyan ott ezen ezi-
mű könyvek: —

• *Die Ausbildung der Verfassung
des Königreichs Ungern;*

Gustermann Wilhelm Antal Cs. Kir.
könyvezensor által, 2 Kötet, nagy 8.
rétben, Bétsben 1811. 8 for. — Ezt a'
Szerző az Ország' Historiájából és törvé-
nyeiből készítette.

Monumenta Ungrica.

Kiadta Engel Kresztel János, nagy 8-
tzad rétbén, ugyanott, 1809-ben, 5
forint.

Geschichte des Freystaats Ragusa,
a' környékekkel és két pénz-rajzolatokkal.
Készítette Engel Kr. János, nagy 8-ad
rétben, ugyanott, 1807. 4 for.

*Kleine Geographie des Königreichs
Ungern,*

Legbizonyosabb kútfőkből összeszedte
Link Tódor, nagy 8-tzad rétbén, ugyan-
ott, 1 for. 50 kr.

*Kleine Geographie des Großfürstenthums
Siebenbürgen,*

Legbizonyosabb kútfőkből összeszedve,
ugyanott, nagy 8-tzad rétbén 1817. 1
for. 50 kr.

*Reisebemerkungen über Ungern und
Galizien.*

Készítette Bredetzky Sámuel, Lemberg
Superintendens, ugyanott, két rézre met-
tett képpel, 1809. 6 for.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Júl 17-dikén $244\frac{1}{4}$ — 18-dikán $244\frac{7}{8}$ — 20-dikán $244\frac{7}{8}$ — forintot.